

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Кафедра екології та охорони довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

« 02 » 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ»

Рівень вищої освіти

другий (магістерський) рівень

Галузь знань

**G Інженерія, виробництво та
будівництво**

Спеціальність

**G2 Технології захисту навколишнього
середовища**

**Освітньо-професійна
програма**

**Технології захисту навколишнього
середовища**

**ОНУ
2025**

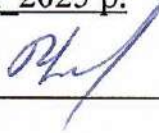
Робоча програма навчальної дисципліни «Сталий розвиток регіонів». - Одеса:
ОНУ, 2025. – 17 с.

Розробники: А.В. Чугай, доктор технічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони
довкілля

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

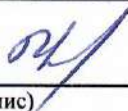
Погоджено із гарантом ОПП
«Технології захисту
навколишнього середовища»

Вероніка ПРИХОДЬКО
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФГМіЕ
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри
(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: Всього кредитів – 4/4 годин – 120/120 змістових модулів – 2/2 ІНДЗ* – не передбачено	Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво Спеціальність G2 Технології захисту навколишнього середовища Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Обов'язковий	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		26 год.	8 год.
		Практичні	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю:	
		іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у студентів світогляду щодо шляхів гармонізації екологічних, економічних та соціальних аспектів людської діяльності на основі глобальних принципів сталого розвитку, ознайомлення з основними підходами до розробки стратегій сталого розвитку регіонів з урахуванням міжнародного досвіду.

Завданнями дисципліни «Сталий розвиток регіонів» є: вивчення сутності та основних понять і принципів концепції сталого розвитку; ознайомлення з глобальними цілями та індикаторами сталого розвитку; міжнародними програмами і концепціями, спрямованими на досягнення сталого розвитку окремих регіонів; стратегічними цілями забезпечення сталого розвитку регіонів України.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

– *Загальні*

ЗК03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

– *Спеціальні*

СК07. Здатність вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або управління в залежності від екологічних умов.

СК08. Здатність до розробки стратегій розвитку регіонів на засадах сталого розвитку.

– *Очікувані програмні результати навчання (ПР):*

ПР01. Аналізувати складні системи, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру.

ПР03. Використовувати сучасні комунікаційні, комп'ютерні технології у природоохоронній сфері, збирати, зберігати, обробляти і аналізувати інформацію про стан навколишнього середовища та виробничої сфери для вирішення завдань професійної діяльності.

ПР04. Обґрунтовувати рішення направлені на мінімізацію екологічних ризиків господарської діяльності на загальнодержавному, регіональному й локальному рівнях.

ПР05. Ефективно працювати у команді та міжнародному колективі, мати лідерські навички.

ПР06. Здійснювати аналіз соці-економіко-екологічного стану підприємств, населених пунктів, районів, областей та розробляти стратегії їх сталого розвитку.

ПР12. Впроваджувати і використовувати відновлювальні джерела енергії та ресурсо- та енергозберігаючі технології у виробничій та соціальній сферах.

ПР15. Виконувати оцінку екологічного стану регіонів із застосуванням індикаторів сталого розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: поняття сталого розвитку, основні принципи концепції сталого розвитку; глобальні цілі сталого розвитку; основні законодавчі і нормативні документи, які регламентують сталий розвиток в Україні; алгоритми і моделі сталого розвитку регіонів з урахуванням зарубіжного досвіду;

вміти: аналізувати наукові передумови формування принципів сталого розвитку; аналізувати об'єктивну екологічну ситуацію та виявляти фактори, що негативно впливають на процеси сталого розвитку; визначати стан регіонів із застосуванням індикаторів сталого розвитку.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІ

Змістовий модуль 1. Поняття «сталий розвиток». Глобальні цілі та індикатори сталого розвитку

Тема 1. Концепція сталого розвитку.

Етапи формування концепції сталого розвитку. Складові концепції сталого розвитку. Урядові документи і наукові дослідження в Україні з питань сталого розвитку. Принципи переходу до сталого розвитку.

Тема 2. Глобальні цілі сталого розвитку.

Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 р. Характеристика глобальних цілей.

Тема 3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 р.

Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку до 2030 р.». Стратегічні цілі.

Тема 4. Індикатори сталого розвитку.

Система індикаторів ОЕСР. Система індикаторів Комісії ООН зі сталого розвитку. Система індикаторів для поліпшення керування природокористуванням у Центральній Америці. Система еколого-економічного обліку. Метрика для вимірювання процесів сталого розвитку в Україні. Індикатори альтернативного розвитку людства. Міжнародні індикатори сталого розвитку. Методика оцінки сталого розвитку урбосистеми.

Змістовий модуль 2. Сталий розвиток регіонів

Тема 5. Принципи сталого розвитку регіонів в країнах ЄС.

Принципи сталого розвитку у документах ЄС. Цільові програми регіонального розвитку ЄС.

Тема 6. Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіонів.

Фактори сталого розвитку території. Механізм державного управління сталим розвитком. Особливості сталого розвитку міських і сільських територій. Індикатори сталого розвитку громад.

Тема 7. Моделі, методи, індикатори сталого розвитку.

Етапи формування стратегії сталого розвитку. Моделі сталого розвитку регіонів. Методики оцінки сталого розвитку регіонів. Індикатори сталого розвитку громад.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
1	2	л	п/с	лаб	с/р	7	л	п/с	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. <i>Поняття «сталий розвиток». Глобальні цілі та індикатори сталого розвитку</i>										
Тема 1. Концепція сталого розвитку [1, 2]	16	4	0	0	12	17	1	0	0	16
Тема 2. Глобальні цілі сталого розвитку [1, 2]	14	2	0	0	12	17	1	0	0	16
Тема 3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. [1, 2]	16	4	0	0	12	17	1	0	0	16
Тема 4. Індикатори сталого розвитку [1, 2]	18	4	4	0	10	17	1	1	0	15
Разом за змістовим модулем 1	64	14	4	0	46	68	4	1	0	63
Змістовий модуль 2. <i>Сталий розвиток регіонів</i>										
Тема 5. Принципи сталого розвитку регіонів в країнах ЄС [1, 2]	18	4	0	0	14	21	1	0	0	20
Тема 6. Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіонів [1, 2]	20	4	6	0	10	13	1	2	0	10

Тема 7. Моделі, методи, індикатори сталого розвитку [1, 2]	18	4	4	0	10	18	2	1	0	15
Разом за змістовим модулем 2	56	12	10	0	34	52	4	3	0	45

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – опрацювання тем практичних/семінарських занять, додаткового матеріалу.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачено)

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/П	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. <i>Поняття «сталий розвиток». Глобальні цілі та індикатори сталого розвитку</i>			
1	Тема 4. Індикатори сталого розвитку Розрахунок індексу екологічного виміру регіону згідно метрики для вимірювання процесів сталого розвитку [1, 2]	4	1
Змістовий модуль 2. <i>Сталий розвиток регіонів</i>			
2	Тема 6. Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіонів Розробка програми сталого розвитку міської території Розробка програми сталого розвитку сільської території [1, 2]	3	1
		3	1
3	Тема 7. Моделі, методи, індикатори сталого розвитку Комплексна оцінка сталого розвитку регіону [1, 2]	4	1

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – опрацювання тем семінарських занять, додаткового матеріалу.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачено)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Концепція сталого розвитку Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу ознайомитися з термінологічним апаратом. Підготуватися до усного опитування за результатами самостійної роботи	12	16
2	Тема 2. Глобальні цілі сталого розвитку Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу проаналізувати глобальні цілі сталого розвитку до 2030 р.	12	16

	Підготуватися до усного опитування за результатами самостійної роботи		
3	Тема 3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. Опрацюйте рекомендовану літературу На підставі лекційного матеріалу детально ознайомитися із законодавчою базою України в галузі сталого розвитку. Підготуватися до усного опитування за результатами виконання самостійної роботи.	12	16
4	Тема 4. Індикатори сталого розвитку Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу детально ознайомитися з метрикою для вимірювання процесів сталого розвитку. Підготуватися до виконання практичної роботи і усного опитування за результатами виконання.	10	15
5	Тема 5. Принципи сталого розвитку регіонів в країнах ЄС Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу ознайомитися з основними принципами сталого розвитку у країнах Європи. Підготуватися до усного опитування за результатами виконання самостійної роботи.	14	20
6	Тема 6. Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіонів Опрацюйте рекомендовану літературу На підставі лекційного матеріалу ознайомитися з особливостями державного механізму регулювання процесів сталого розвитку, а також розвитку міських і сільських територій. Підготуватися до виконання практичної роботи і усного опитування за результатами виконання.	10	10
7	Тема 7. Моделі, методи, індикатори сталого розвитку Опрацюйте рекомендовану літературу На підставі лекційного матеріалу ознайомитися з методичними підходами до оцінки сталого розвитку регіонів. Підготуватися до виконання практичної роботи і усного опитування за результатами виконання.	10	15
	РАЗОМ	80	108

*До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій і практичних занять.

У межах дисципліни «Сталий розвиток регіонів» здобувачі можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання літератури, індивідуальних завдань, тощо), так і через зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до компетентності, теми та/або результати навчання, що формуються)
Вступ до сталого розвитку https://www.coursera.org/learn/sustainability	СК08, ПР06
Консалтинг з питань сталого розвитку https://www.coursera.org/learn/sustainability-consulting	СК07, СК08, ПР06, ПР15
Оцінка стійкості забудованого середовища https://www.coursera.org/learn/built-environment-sustainability-assesment	СК07, СК08, ПР04, ПР06, ПР15

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні «Сталий розвиток регіонів».

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

В межах дисципліни «Сталий розвиток регіонів» оцінювання результатів неформальної та інформальної освіти здійснюється згідно з критеріями табл. 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Вступ до сталого розвитку https://www.coursera.org/learn/sustainability	30 год. (1 кр.)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	
Консалтинг з питань сталого розвитку https://www.coursera.org/learn/sustainability-consulting	30 год. (1 кр.)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	

Оцінка стійкості забудованого середовища https://www.coursera.org/learn/built-environment-sustainability-assessment	30 год. (1 кр.)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	

Максимальна кількість балів зарахованих результатів неформальної/інформальної освіти не повинна перевищувати 20% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Викладач здійснює експертну оцінку відповідності змісту здобутих компетентностей до навчальної програми.

За потреби викладач може проводити співбесіду зі здобувачем для підтвердження рівня засвоєних результатів.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Сталий розвиток регіонів» застосовуються словесний, наочний, практичний, проєктний методи навчання: читання лекції, пояснення, робота з навчальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання – це лекційні заняття, опитування, консультування, мультимедійні презентації.

Практичні методи – це опрацювання завдань до практичних занять, можливостей практичного застосування теоретичного матеріалу при виконанні наукових досліджень.

Проєктний метод – розробка програми сталого розвитку території (міської, сільської).

Колективне опрацювання завдань – колективне обговорення результатів практичних занять, обговорення і дискусії щодо проблемних питань лекцій, практичних занять та результатів самостійної роботи.

Для розв’язання навчально-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т. п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також практичні заняття – обговорення теоретико-концептуальних питань, дискусія, співбесіда, презентація результатів.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль – індивідуальне опитування, оцінка практичних занять, групової роботи.

Періодичний контроль: тестовий контроль – оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: іспит.

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім сумуються.

Форми контролю. Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні і практичні заняття, модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень). Активність в обговоренні і дискусіях може бути врахована як додаткові бали при визначенні підсумкової оцінки.

2. Форми контролю за практичними заняттями

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, закріплення і більш глибоке обговорення теоретичного матеріалу, уміння застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань, аналізувати і узагальнювати інформацію з літературних джерел. Контроль здійснюється через усне опитування, обговорення результатів.

Максимальна кількість балів за практичні роботи становить 43 бали за семестр (по 10 балів за роботи тем 5 і 7, 23 бали за роботу теми 6).

3. Контроль за змістовими модулями

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає питання із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 30 балів у кожному семестрі. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60 % правильних відповідей.

4. Підсумковий контроль (іспит)

Підсумковою формою контролю знань є іспит. Всі заходи підсумкового контролю проводяться після завершення вивчення дисципліни. Вони спрямовані на комплексну перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, здатності їх узагальнювати, систематизувати та застосовувати у практичних ситуаціях.

5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
II семестр	
Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість)	7
Практичні заняття	43
Модульні контрольні роботи	30
Поточна успішність (разом)	80
Іспит	20
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Так, загальна система оцінювання дисципліни базується на принципах поетапності та об'єктивності: здобувач може отримати за поточну роботу протягом семестру 80 балів, 20 балів – за підсумковий іспит. Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

Критерії оцінювання на практичних заняттях

Критерії оцінювання на практичних заняттях наведено у відсотковому виді.

Відсоток від балу	Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях
81 – 100 %	Аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, приймає участь в обговоренні і дискусії.
61 – 80 %	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
41 – 60 %	Відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
21 – 40 %	Ознайомився частково з матеріалом; допускає суттєві помилки.
До 20 %	Ознайомився частково з матеріалом; не володіє ключовими поняттями,
0 %	Студент не з'явився на заняття, не ознайомився з теоретичним матеріалом.

Оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 15 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а максимальна кількість балів за тест відповідає 100% правильності виконання.

Розподіл результатів тестування за кількістю правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Рівень засвоєння матеріалу
15	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
14	Дуже високий рівень, незначні неточності
13	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
12	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
11	Задовільний рівень, окремі неточності у розумінні матеріалу
9	Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань
9	Незадовільний рівень, часткове розуміння теми
7	Низький рівень, більшість відповідей неправильні
6	Матеріал засвоєно фрагментарно
5	Відсутність розуміння ключових понять
4	Дуже слабе розуміння матеріалу
2-3	Майже повна відсутність знань
1	Випадкові правильні відповіді
0	Відсутність знань, завдання не виконано

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою та відсоток від максимальної кількості балів	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно (90-100% від максимальної кількості балів)	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре (75-89% від максимальної кількості балів)	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно (60-74% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під

	виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Не задовільно з можливістю повторного складання (35-59% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0-34% від максимальної кількості балів)	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення поняття «екорозвиток» за М. Стронгом.
2. Дайте визначення терміну «сталий розвиток».
3. Які принципи покладені в основу визначення терміну «сталий розвиток»?
4. Які основні складові концепції сталого розвитку? У чому їх суть?
5. Які було розроблено основні урядові документи в напрямку реалізації концепції сталого розвитку в Україні?
6. Які основні завдання формування стратегії сталого розвитку?
7. Які основні принципи переходу людського суспільства до сталого розвитку? У чому полягає їх суть?
8. Коли були ухвалені Глобальні Цілі сталого розвитку? До якого періоду вони діють?
9. Скільки визначено Глобальних цілей сталого розвитку?
10. Які основні стратегічні цілі визначено у проєкті Закону України «Про Стратегію сталого розвитку до 2030 р.»?
11. Що таке індикатор?
12. Що таке індикатор сталого розвитку?
13. Які підходи виділяють при розробці індексів та індикаторів сталого розвитку?
14. Охарактеризуйте систему індикаторів ОЕСР.
15. На які типи поділяються індикатори ОЕСР?
16. У чому суть системи індикаторів Комісії ООН зі сталого розвитку? На які категорія вони поділяються?
17. Дайте характеристику система індикаторів для поліпшення керування природокористуванням у Центральній Америці.
18. У чому суть системи еколого-економічного обліку?

19. Дайте визначення терміна «істинні (дійсні) заощадження».
20. Які особливості метрики для вимірювання процесів сталого розвитку в Україні?
21. Дайте визначення терміна «категорія політики».
22. Що таке Всесвітній індекс благодійності?
23. Що характеризує Індекс соціального прогресу?
24. Що характеризує Індекс людського розвитку?
25. Які існують інші індикатори для оцінки людського розвитку?
26. На які категорії поділяться міжнародні індикатори сталого розвитку з урахуванням цільової спрямованості?
27. Які основні риси індикаторів сталого розвитку?
28. Які функції індикаторів сталого розвитку?
29. У чому полягає суть методики оцінки сталого розвитку урбосистеми?
30. Що таке сталий регіональний розвиток ЄС?
31. Які існують європейські цільові програми для вирішення питань регіонального сталого розвитку?
32. Які виділяють фактори, що визначають сталий розвиток території в Україні?
33. Яка мета сталого розвитку регіону?
34. Що таке механізм державного управління сталим розвитком регіонів?
35. Які складові включені до механізму державного управління сталим розвитком регіонів?
36. Які етапи повинен включати процес формування стратегії сталого розвитку регіону?
37. Які особливості етапу «постановка цілей»?
38. Що включає етап «аналіз середовища»?
39. У чому полягає суть етапу «розробка сценаріїв»?
40. Що включає етап «вибір стратегій сталого розвитку»?
41. У чому суть етапу «конкретизація обраних стратегій»?

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ (формувальне оцінювання)

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль (іспит)	Фінальна оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4 Модульний контроль № 1	T5	T6	T7 Модульний контроль №2	20	100
1	1	1	26 (11+15)	1	24	26 (11+15)		

*T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Чугай А.В. Робоча програма навчальної дисципліни «Сталий розвиток регіонів». Одеса: ОНУ, 2025. 17 с.
2. Чугай А.В. Силлабус навчальної дисципліни «Сталий розвиток регіонів». Одеса: ОНУ, 2025. 5 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Степаненко С.М., Владимірова О.Г. Стратегія сталого розвитку: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2019. 175 с.
2. Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г., Ракоїд О.О. Стратегія сталого розвитку: Підручник / За редакцією професора В.М. Боголюбова. Київ: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.
3. Замула І.В., Давидова І.В., Кірейцева Г.В., Корбут М.Б., Травін В.В. Стратегія сталого розвитку: еколого-економічний аспект. Навч. посібник. Житомир: ЖДТУ, 2017. 200 с.
4. Мартиненко В.В., Скорик М.О., Корж М.А., Соколова О.М., Коляда Т.А., Джадалла О.І. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України: навчальний посібник. Ірпінь: Державний податковий університет, 2025. 352 с.
5. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optim.

Додаткова

1. Байцар А. Методичні вказівки з курсу «Сталий розвиток регіонів, міст і громад в Україні». Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2024. 80 с.
2. Згуровський М.З. Аналіз сталого розвитку: глобальний і регіональний контексти: монографія. Київ: НТУУ «КПІ». 2012. 312 с.
3. Добровольський В.В., Безсонов Є.М., Непеїна Г.В., Крисінська Д.О., Сербулова Н.А. Стратегії сталого розвитку: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
4. Angelina V. Chugai, Tamerlan A. Safranov, Viktor V. Pylypiuk, Iryna O. Soloshych. Assessment of the Environmental State of North-Western Black Sea Coast Territories, Ukraine using Indicators of Sustainable Development. *Ecologia Balkanica*. 2021. Vol. 13, Issue 1. P. 17 – 26.
5. T. Safranov, A. Chugai, A. Kolisnyk, T. Lavrov, A. Mozgovyy. The Environmental Component of Sustainable Development Potential in the Odesa Industrial-Urban Agglomeration. *Ecological Engineering & Environmental Technology*. 2024. Vol. 25, Issue 9. P. 116 – 129.
6. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennnya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku> (дата звернення: 17.01.2026).
2. Цілі сталого розвитку. URL: <https://www.tdmu.edu.ua/home/about/general-information/tsili-stalogo-rozvytku/> (дата звернення: 17.01.2026).
3. Sustainable Development Index, SDI. 2019. URL: <https://www.sustainabledevelopmentindex.org>.
4. Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua>.
5. Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.
6. Репозитарій ОДЕКУ. URL: www.eprints.library.odku.edu.ua.